

Paulus susuran soa-neu hatahori kamaherek kara marai Epesus

Paulus buka susuran

¹ Hara masodak numa au mai, Paulus. Au surak susurak ia soa-neu ei basa ngga, fo mana dadi neu Yesus Karistus hatahorin marai kota Epesus ena,* ma mana makatataka leo-la'o no lolo-laok tungga Ndia hihii-nanaun. Ana ndia nadenu au tungga Manetualain hihii-nanaun.✧

² Manetualain naa, ita Aman. Ma Yesus Karistus naa, ita Lamatuan. Au oke-hule fo Ara ratudu dale susuen nara fo ei leo-la'o no mole-damek ma lino-lendek.

Paulus koa-kio neu Manetualain no Yesus Karistus

³ Koa-kio neu Manetualain! Koa-kio neu ita Lamatuan Yesus Karistus Aman Manetualain. Lamatuak fee ita basa baba'e-babatik mata-matak kara numa nusa tetuk do inggu temak mai ena, nahuu ita dadi teu Yesus Karistus hatahorin ena.

⁴ Neu bei ta hambu dae-inak, Manetualain sue-lai ma here nala ita ena, fo dadi teu Karistus hatahorin. Ana nau fo ita leo-la'o no lolo-laok, fo

---

* **1:1** Hambu susurak dede'a Yunani ketuk ta surak “nai kota Epesus”. Huu naa de hambu hatahori malelak ketuk du'a rae, susurak ia, susurak numa Paulus mai soa-neu hatahori kamaherek kara rai bee a mesan. ✧ **1:1** Nedenuk kara Tutuin 18:19-21; 19:1

hatahorir ta bisa rakasasa'ek salak neu ita. ⁵ Ana naketu memak kana numa lele uluk mai ena, fo pake Yesus Karistus tao ita dadi teu Ndia anan. Ia, ndia tao nala Ndia dalen namahoko. ⁶ Huu naa de ita koa-kio neun. Huu Ana natudu dale susuen neu ita ena, fo ita bisa leo-la'o takaesa to Ndia Ana susuen.

⁷ Leo mae lele uluk ita ta leo-la'o no lolo-laok tungga Manetualain eno-dala masodan, tehoo Ana natudu dale susuen ma nadenu Anan naa, fo titi heni daan losa maten. No dalak naa, Ndia Anan tefa-soi nala ita numa ita sala-singgon nara mai.✧ ⁸ Huu Ndia susuen sudi selik kana neu ita, de Ana oo tao manggaledo ita dalen nara fo ita bisa talela Ndia nanaen boe. ⁹ Lele uluk Manetualain bei ta nafada hatahori basa Ndia nanaen lala'en. Tehoo hatematak ia, tungga Ndia hihiin, Ana tao nala ita talela ena tae, numa lele uluk mai Ana naketu nae pake Yesus Karistus ena fo tao hatahori dae-bafok mole-dame no Manetualain. ¹⁰ Ma neu ko losa fain, Yesus Karistus oo dadi neu Malanggan fo koladu basa hata marai dae-inak ma marai nusa tetuk do inggu temak boe.

¹¹⁻¹² No ita takaesa to Karistus, hu naa de ita oo simbo tala baba'e pusaka numa Manetualain mai boe. Numa makasososan mai, Ana here nala ai hatahori Yahudir, fo dadi miu Ndia hatahorin nara. Ndia nanaen nae pake ai fo soi dalak fee hatahori nusa-nusak laen nara, mita fo basa hatahorir bisa ramahere neu Karistus. Basa iar dadi, tungga hata fo Ana naketu memak kana ena. No dalak naa, ita basa ngga bisa takadedemak Manetualain naden fo ta neni babanggak.

✧ **1:7** Kolose 1:14

¹³ No ai soi dalak ena, huu naa de ei numa hatahori nusa-nusak laen mai oo bisa maso dadi miu Karistus hatahorin boe, sadi ei mamahere Ndia Hara Lii Malolen fo tetebes. Hara Lii Malole naa tao nasoi-nasoda ei.

Mete ma ei mamahere talo naa, na, ei oo simbo mala Manetualain Dula-dale Malalaon fo Ana helu-bartaa ena boe. Dula-dale Malalaok naa, sama leo dededek fo dadi neu tanda nae, ei dadi miu Ndia ena huun ena. ¹⁴ Ndia Dula-dale Malalaon oo dadi tanda nemeheherrek boe nae, neu ko Manetualain fee basa hata fo Ana helu-bartaa ena, losa tefa-soi nala ita fo dadi teu Ndia hatahorin nara. Huu naa de ita koa-kio neun.

Paulus hule-haradoi fee hatahori Epesus asa

¹⁵ Au amanene no'uk ka la'e-neu ei nemeheheren neu ita Lamatuan Yesus Karistus, ma ei susue-lalaim soa-neu hatahori kamaherek kara ena. Huu naa de ¹⁶ au ta hahae oke makasi neu Manetualain. ¹⁷ Au hule-haradoi ae, "Ama Bonggik! Amak naa, au Lamatuang Yesus Karistus Manetualain. Ma Amak naa, ta neni babanggak. Au oke-hule fo Amak fee Amak Dula-dalen neu hatahori Epesus asa, mita fo ara ralela dede'ak bee ndia ndaa, ma bisa ralela dai lena no malole neu Amak. ¹⁸ Au oke-hule fo Amak Manetualain buka sira dudu'an, ma tao manggaledo dalen nara, mita fo ara bisa ralela basa hata fo Amak helu-bartaa ena nae fee neu sara. Au oo nau fo ara bisa ralela pusaka fo Amak helu-bartaa nae fee sara naa boe. Te pusaka naa, ta hoho'a ndoos na! ¹⁹ Au oo oke-hule fo Amak tulun, fo ara bisa ralela dai lena no malole Amak koasan fo ta neni babanggak boe. Amak pake koasa naa, fo tulu-fali neu Amak hatahori

kamaheren nara. ²⁰ Manetualain koasan naa, ta neni babanggak! Ana pake koasa naa ena fo tao nasoda falik Karistus numa mamaten mai. Basa boe ma Manetualain so'uk Karistus neni nusa tetuk do inggu temak neu, ma nangatutuuk kana neu Ndia boboa konan, neu mamana hada-horomatak mate'en.✧ ²¹ Ana dema lena heni basa hata marai dae-inak, ma marai nusa tetuk do inggu temak mai ena. Ana oo dema lena heni basa koasar lala'en, ma basa mana to'u pendar mai boe. Ana to'u Ndia koasan ta neni babanggak naa, ta kada neu hatematak ia. Tehuu Ana oo to'u nakandoo losa doon naa neu boe. ²² Manetualain mesa kana ndia tao nala basabasan do'or neu Karistus. Ma Ana oo ndia so'uk Karistus dadi neu Langgak fo koladu basa hata fo mana makaesa ro hatahori kamaherek kara boe.✧ ²³ Dadi mete ma Ana dadi neu Langgak, na, ita hatahori kamaherek kara dadi sama leo Ndia ao-inan. Dei fo ita ndia takababasak basa ue-osar fo Ana nakalala'ok kana, neu Ana bei numa dae-inak ia. Ana ndia naena koasa fo tao basabasan dadi, tungga Manetualain nanaen.”✧

Au huhule-haradoing soa-neu ei talo naa.

2

Hatahori fo mana namahere neu Yesus Karistus simbo masoda beuk

¹ Fai bakahulun ei lena-langga Manetualain pendaran nara, ma tao salak mata-matak kara. Huu naa de Ana tao ei sama leo hatahori fo mana matek ena. ² Fai bakahulun ei leo-la'o tungga dae-bafok ia hihii-nanaun, ma tungga

✧ **1:20** Sosoda Kokoa-kikiok kara 110:1
Kokoa-kikiok kara 8:6

✧ **1:22** Sosoda

✧ **1:23** Kolose 1:18

nitur malanggan hihii-nanaun. Losa hatematak ia nitu naa bei fufudi-hohodo hatahori dae-bafok, fo ara laban Manetualain. ³ Fai bakahulun ita oo leo-la'o talo naa boe, losa hata a mesan fo ita meda titan do du'a hambun, na, ita tao tungga kada ita hihii-nanaun. Ita tao manggarauk sama leo hatahori laen nara, huu naa de Manetualain namanasa nalan seli neu ita, ⁴⁻⁵ ma Ana oo tao ita sama leo hatahori mates fo mana lenggo fe'e numa Ndia mai boe. Leo mae talo naa oo, tehoo Ndia dalen tuda kasian neu ita, nahoo Ana sue nalan seli neu ita boe. Huu naa de Ana natudu dale susuen no dalak nadenu Yesus Karistus mai fo fee masoda beuk neu ita. Dadi Manetualain ndia tao nasoi-nasoda ita, nahoo Ndia dale susuen. ⁶ Yesus Karistus mate, tehoo Manetualain tao nasoda falik kana numa mamaten mai. Boe ma Manetualain so'uk kana fo to'u parenda nai nusa tetuk do inggu temak. Manetualain oo tao talo naa neu ita boe. Ana fee masoda beuk neu ita, basa boe ma Ana so'uk ita, ma ita to'u parenda sama-sama to Karistus nai nusa tetuk do inggu temak. ⁷ No dalak naa, mulai numa hatematak ia losa doon naa neu, Manetualain natudu susuen no'uk ka, ma Ndia dale susuen ta neni babanggak naa, nahoo ita tamahere neu Yesus Karistus.

⁸⁻⁹ Neu faik fo ei mamahere Karistus, Manetualain tao nasoi-nasoda ei nahoo Ndia dale susuen. Ana tao nasoi-nasoda talo naa, ta huu Ana nau bala hata fo ei taok. Huu masoi-masodak naa dadi neu hadia fo Ana fee mudak neu ei, de ei ta maena dalak fo mabafa loa no hata fo ei taok. ¹⁰ Ita nai dae-bafok ia,

---

✧ 2:4-5 Kolose 2:13 ✧ 2:8-9 Titus 3:5

nahuu Manetualain ndia adu nala ita. Ma Yesus Karistus fee masoda beuk neu ita, mita fo nai ita leleo-lala'on dale ita tao takandoo basa hata fo malole, fo Manetualain naketu memak kana numa lele uluk mai ena.

Manetualain simbok no malole basa hatahori nusa-nusak

¹¹ Toranoo nggara ein! Ei bubuluk ena mae, hatahori Yahudir to'u rahere sira hohoro-lalane sunat, ma ara rakadadaek ei hatahori ta Yahudir, nahuu ei ta tao tungga sira hohoro-lalanen naa! Naa te, naa kada hohoro-lalanek soa-neu kada hatahori dae-bafok ao-mbaan, tehuu ta soa-neu hatahori dae-bafok dale kuru-eron. ¹² Neu ei bei ta mamahere neu Yesus Karistus, ei ta maena haak fo maso dadi miu Manetualain hatahorin. Fai bakahulun ei bei ta maso nai Manetualain hehelu-bartaan, fo Ana ndara fangga memak no Abraham ma tititi-nonosin nara ena. Lelek naa, ei leo numa dae-bafok ia ta no nemehenak neu Manetualain, nahuu ei bei dadi miu hatahori deak, ¹³ fo lenggo fe'e numa Manetualain mai. Tehuu hatematak ia, Yesus Karistus soi dalak ena fo ei bisa makaesa mia Manetualain. Karistus mate fo tao makasufu Manetualain dalen, fo ei bisa mole-dame mian, ma bisa dadi miu Ndia hatahorin nara.

¹⁴ Fai bakahulun ai hatahori Yahudi ta bisa leo-la'o no mole-damek mia ei hatahori nusa-nusak laen. Nok bali hambu tembok fo tao ita esa no esa tabingga ba'ek. No Yesus Karistus mate numa ai ngganggek lain, boe ma Ana tao nandefa heni tembok naa, mita fo fai uluk ita mana musuk kara bisa mole-dame dadi sama leo hatahori nusak esa. ¹⁵ Fai bakahulun hatahori Yahudir sangga dalak fo leo-la'o malole

ro Manetualain, pake sira anggaman hohoro-lalanan nara. Tehuu neu Yesus Karistus mate, Ana nggari heni dala raak naa ena, ma tao dala beuk, mita fo hatahori Yahudir ro hatahori nusanusak laen nara, dua sara bisa leo-la'o malole ro Manetualain. No dalak naa, basa sara rakaesa dadi reu hatahori nusa beuk esa fo leo-la'o ro mole-damek.✧ ¹⁶ Dadi Karistus mate numa ai nggangek, fo tao sira bubua kaduak mana musuk kara raa dadi reu esa, ma neni falik kasa reni Manetualain reu. Karistus koka heni basa hata fo fai bakahulun tao nala sara ramusuk.✧ ¹⁷ Ana neni dae-bafok ia mai, fo neni Hara Lii Malole fee hatahori Yahudir sama-sama ro basa hatahori laen nara nae, “Fai bakahulun ei leo-la'o no mamusuk, tehuu hatematak ia hambu dalak ena fo ei bisa leo-la'o no mole-damek esa no esa.”✧ ¹⁸ Dadi ai hatahori Yahudir mia ei fo ta Yahudir, sama-sama hambu dalak fo teni ita Aman Manetualain teu, nahuu Yesus soi dalak fee ita basa ngga ena. Ma Manetualain Dula-dale Malalaon oo natudu dalak naa neu ita basa ngga boe.

Yesus Karistus hatahorin sama leo uma huhule-haradoik

¹⁹ No Yesus Karistus ue-tataon, huu naa de ei hatahori ta Yahudi, fo ta mana maena haak hata esa boe na, ta dadi hatahori deak ena bali. Hatematak ia ei maena haak dadi miu rau-inggu nai nusa tetuk do inggu temak, nahuu ei maso dadi miu Manetualain nufanelun ena. ²⁰ Naa, ha'i netuduk leo Manetualain nae nambaririik uma esa. Ana tao batu netehuun, ndia Yesus

---

✧ **2:15** Kolose 2:14 ✧ **2:16** Kolose 1:20 ✧ **2:17** Yesaya 57:19

Karistus. Boe ma Ana tao fanderen, sira Ndia mana to'u dede'an ma nedenu nara. Basa boe ma Ana totodo batur reu basa naar lain. Batur raa, sira ita basa ngga fo mana maso dadi teu Ndia nufanelun ena. ²¹ Uma naa nambariik matea ndoos, nahuu batur raa neni tia-totodo neulauk kara nai batu netehuuk naa lain. Ma uma naa tamba faik tamba nambaloe, losa neu ko hatahori neni naa neu fo hule-haradoi neu Manetualain. ²² Dadi hatematak ia Manetualain tao ena fo ei hatahori ta Yahudir oo dadi sama leo batu, sama-sama mia ai hatahori Yahudir boe. Manetualain tia-totodo nala ita basa ngga, dadi mamana leleok soa-neu Ndia Dula-dalen.

3

Paulus neni Hara Lii Malole soa-neu hatahori ta Yahudir

¹ No Manetualain ta bibingga hatahori Yahudi ma hatahori ta Yahudi, huu naa de Ana nadenu au, Paulus, fo afada la'e-neu Yesus Karistus Hara Lii Malolen neu ei hatahori ta Yahudir marai kota Epesus. Au akalala'ok au ue-osang ena, losa dadi uu hatahori bui ena. ² Ei oo bubuluk no tetuk mae, Manetualain nadenu au, nahuu Ana nae natudu dale susuen neu ei boe. ³ Memak fai bakahulun Manetualain bei ta nafada hatahori dae-bafok la'e-neu hata fo Ana naketun fee hatahori ta Yahudi ena. Tehuu hatematak ia Ana nafada dede'ak ia neu au ena. Ia ndia au surak no ke'u-ke'un nai ia soa-neu ei. ⁴ Mete ma ei lees basa ena, na, ei oo bisa malela Manetualain nanaen la'e-neu Yesus Karistus fo Ana nafadan neu au ena boe. ⁵ Fai bakahulun hatahori dae-bafok bei ta nalela Manetualain nanaen. Tehuu hatematak ia Ana pake Ndia

Dula-dalen fo nafada nanaen naa neu Ndia mana to'u dede'an, ma nedenum nara. ⁶ Numa fai bakahulun mai, Manetualain naketu basa ena talo ia: mete ma hatahori ta Yahudir ramahere neu Yesus Karistus Hara Lii Malolen, na, ara oo bisa maso dadi reu Manetualain anan nara, sama leo hatahori Yahudir boe. Huu naa de hatematak ia, ita basa ngga dadi teu nufaneluk esa ena, ma ita sama-sama bisa simbo baba'e-babatik numa ita Aman Manetualain mai.

⁷ Manetualain natudu dale susuen ma here nala au dadi neu Ndia nedenum. Ana oo fee koasan neu au fo akalala'ok Ndia ue-osan boe. ⁸ Numa basa Manetualain hatahorin mai, au ia kadi'i anan lenak. Leo mae talo naa oo, tehoo Manetualain here nala au fo akalala'ok Ndia ue-osan ta neni babanggak boe. Ana nau fo au afada hatahori ta Yahudir la'e-neu Karistus dale susuen ta mana basak. ⁹ Mulai numa Manetualain adu dae-bafok ia mai, Ndia nanaen fo nae nadenu Karistus mai, lele uluk bei nemeninok. Tehoo hatematak ia Ana nau fo au fee hatahorir ralela la'e-neu Ndia nanaen naa. ¹⁰ Manetualain nanaen naa nae, Ndia malelan seli. Ma Ana nae pake Ndia hatahorin nara fo natudu Ndia malelan neu basa koasar ma basa mana parenda makiu-makahatuk marai lalai lala'en. ¹¹ Neu Ana bei ta adu dae-bafok ia, Ana naketu basa fo nae nasoi dalak fo tao nasoi-nasoda hatahori dae-bafok. De Ana pake ita Lamatuan Yesus Karistus, fo tao tungga talo naa. ¹² Huu naa de ita mana mamahere neu Yesus Karistus ena, hae tamata'u mai kokolak to Manetualain bali. Ana nau simbok ita, sudi faik bee a mesan.

¹³ Masaneda, ee! Au doidoso nahuu au aono-

lalau ei hatahori ta Yahudir. Leo mae talo naa oo, tehoo ei dalem mara boso babati boe. Huu au lemba-asaa ala doidosok ia, mita fo ei simbo mala neulaun.

Paulus hule-haradoi noke makasi neu Manetualain

¹⁴ Neu au du'a ala Amak Manetualain dale susuen ta neni babanggak naa, boe ma au sendek luu-langgang fo oke makasi neun. ¹⁵ Huu basa nufaneluk marai dae-bafok ma marai nusa tetuk do inggu temak, Aman Ndian ena.

¹⁶ Au hule-haradoi fo Ana fee baba'e-babatik no'un seli neu ei, tungga Ndia dale susuen fo mana sudi selik kana.

Au oke-hule fo Ana nakonda Dula-dalen mai, ma fee koasa, mita fo ei dalem mara dadi ratea.

¹⁷ Au oke-hule fo Yesus Karistus nasoda nai ei dalem mara, nahuu ei mamahere makan-doo neun.

Ma au oo hule-haradoi fo ei leo-la'o makaesa mia Ndia susuen boe, sama leo ai huuk boe natea, nahuu okan nandoro seku dale neu.✧

¹⁸⁻¹⁹ Au oo hule-haradoi boe, fo ei mia basa Manetualain hatahorin, bisa sama-sama malela Karistus susue-lalain fo hatahori dae-bafok ta bisa dou ralan. Huu susue-lalaik naa, mo'on seli, loan seli, deman seli ma no'un seli!

Au oo hule-haradoi fo ei bisa mamedata mita Ndia susuen boe, losa susuek naa tao nasofe ei dalem mara ma ei masodam mara.✧

²⁰ Manetualain koasan ta neni babanggak, lena heni basa hata fo ita bisa tokek, ma basa

---

✧ **3:17** Kolose 2:7 ✧ **3:18-19** Kolose 1:19; 2:9-10

hata fo ita bisa du'ak. Ma Ana pake koasa ta neni babanggak naa, fo o'ofefafae nai ita dalen dale. ²¹ Huu naa de mai fo ita mana makaesa to Yesus Karistus, takadedemak kana! Koa-kio takandoo neun, numa hatematak ia losa doon naa neu. Tebe talo naa!

4

Lamatuak Yesus hatahorin nara muste leo-la'o dadi reu esa, sama leo ara dadi reu Ndia ao-inan

¹ Au akalala'ok au Lamatuang ue-osan ena, losa au dadi uu hatahori bui. Dadi hatematak ia, au nau kokoe ei fo leo-la'o ndaa no dalahadak ma no ndoos tungga Manetualain hihii-nanaun, huu Ana noke nala ei dadi miu Ndia hatahorin ena. ² Huu naa de ei muste leo-la'o no nekeloloe aok, ma leo-la'o no neulauk esa no esa. Ei muste madale naruk ma esa nalela esa hihii-nanaun, fo ei leo-la'o no esa sue esa. Mete ma numa ei mai, ketuk sangga kada salak no ndia nonoon, na, boso mambeda dalek. ³ Maote tebe-tebe fo leo-la'o no mole-damek esa no esa, nahuu Manetualain Dula-dalen tao nakaesa ei ena. ⁴ Yesus Karistus hatahorin nara dadi reu esa ena, sama leo Ndia ao-ina heli-helin. Ma basa sara oo simbok Manetualain Dula-dalen fo kada esak ka boe. Ma basa sara ramahena neu kada Manetualain, nahuu Ana ndia noke sara fo dadi reu Ndia hatahorin.

⁵ Ita Lamatuan fo mana naena haak parenda ita, kada esak ka;

Ita tamahere kada dalak esak ka
fo ita bisa mole-dame to Ndia.

☆ 4:2 Kolose 3:12-13

Ma ita basa ngga simbo sarani,
fo dadi takaesa to Ndia.
6 Manetualain, kada esak ka,
ma ita Aman, kada Ndia.
Kada Ndia, parenda ita basa ngga.
Kada Ndia, fo sama-sama no ita basa ngga.
Ma kada Ndia, fo mana nasoda nakandoo nai ita
basa ngga dalen.

*Karistus fee ues mata-matak kara fo hatahorin
nara tamba ratea*

7 Tehuu Yesus Karistus ba'e fee ita Ndia koasan,
mita fo ita esa-esak takalala'ok Ndia ue-osan.
8 Huu naa de Manetualain Susura Malalaon nae,
“Ana hene neni mamana demak neu,
fo Ana natati nai naa losa Ana senggi.
Boe ma Ana neni falik hatahori neni humu nalak
kara no'un seli,
ma baba'e hadia fee hatahori dae-bafok.”☆
9 (Masaneda dede'a de'ek naa fo nae, “Ana
hene”. Mete ma Ana hene, naa sosoa-ndandaan
nae, lele uluk Ana konda nita neni dae-inak mai
ena. 10 De Hatahori mana kondak naa, ndia
Karistus. Ana ndia hene fali neni nusa tetuk do
inggu temak neu, fo koladu basa hata marai lalai
ma dae-inak.) 11 Karistus ndia fee koasa neu Ndia
hatahorin fo rakalala'ok ues, fo Ana ba'e fee sara.
Ana fee ketuk koasa, fo dadi reu nedenenun nara,
ketuk dadi reu mana to'u dede'an nara, ketuk
dadi reu mana kiu-lolo soa-neu Ndia hatahorin
nara, ketuk dadi malelak fo fee nenorik neu
Ndia hatahorin nara, ma ketuk bali dadi mana
reni Hara Lii Malole neni mamana beuk kara
neu. 12 Esa-esak simbo ndia uen fo tao natetu do
nakadaik Karistus hatahorin nara, fo basa sara

☆ 4:8 Sosoda Kokoa-kikiok kara 68:18

bisa rakalala'ok Ndia ue-osan. No dalak naa, basa ita fo mana tamahere teu Yesus Karistus tamba tatea, ¹³⁻¹⁴ losa ita basa ngga tamahere no dalek esa, ma ita basa ngga oo talela tebe-tebe Manetualain Anan boe. Ita ta leo kakana ana bali, tehuu ita tungga tebe-tebe Ndia eno-dalan, ma dadi teu hatahori fo matetuk do makadaik, dudu'a naruk, ma leo-la'o tungga basa Ndia hihii-nanaun. Mete ma ita leo-la'o talo naa ena, na, ita ta leo kamba neni nato iduk, fo le'an bee neu, na, ana kada tungga a mesan. Mete ma mana puta-paik kara mai fee nenorik la'e-neu dede'a pepeko-lelekok, na, ara ta bisa tao ranggoa ita ena.

¹⁵ Tehuu ita kokolak neulauk tungga kada hata fo ndoos soa-neu ita toranoon nara, nahuu ita sue sara. Mete ma ita leo-la'o talo naa nai dede'a hata a mesan dale, na, ita dadi teu mata-aok esa to Karistus. Ndia naa, ita Langan fo mana koladu ita. ¹⁶ Ma ita iar, sama leo Ndia ao-inan. Mete ma hatahori lima-ein ma idu-bafan esa tulu-fali esa, tungga sira esa-esak uen, na, ndia ao-inan tamba natea. Leo naak oo soa-neu Karistus hatahorin nara boe. Mete ma ita sue ma tulun esa no esa, na, ita basa ngga oo tamba tatea boe.✧

La'o ela dala masoda raak fo tungga dala masoda beuk

¹⁷ Nenene matalolole, hata fo au nau kokolak hatematak ia, nahuu au Lamatuang mesa kana ndia nafada neu au. Ei boso leo-la'o sama leo hatahori ta mana malela Manetualain bali. Huu hata fo ara taok naa, tungga kada sira nggoa beben. ¹⁸ Ara la'ok sala, nok bali hatahori la'ok

---

✧ 4:16 Kolose 2:19

nai kiu-hatuk. Ara leo-la'o ratalenggo fe'e numa Manetualain mai, nahuu ralangga batu, ma ta nau matak neun. ¹⁹ Ara ta mae ralela ena. Huu naa de ara tungga kada sira hihii-nanaun nara, ma leo-la'o no manggenggeok. Ara oo ta rameda dai boe.

²⁰ Tehuu Karistus dala masodan fo ei manori malak naa, ta leo naak! ²¹ Hata fo ei manori malak la'e-neu Yesus Karistus naa ena, memak nenorik fo ndoos. Te ei mamananen ena na! ²² De la'o ela ei dala masoda raan! Mete ma ei leo-la'o no manggenggeok tungga hatahori dae-bafok hihii-nanaun, na, ei hambu kedi-irak taa-taa naa ena. Ei ta maena haak nai dala masoda raak naa ena. ✧ ²³ Tehuu naa fo Manetualain tao ei dalem ma dudu'am dadi neu beuk, ²⁴ fo ei dadi miu hatahori dae-bafo beuk tungga Ndia mata-aon. Huu naa de ei muste matudu dale beuk fo lolo-laok ma ndoos. ✧

²⁵ Dadi hatematak ia hahae maputa-paik leo! Kokolak no ndoos esa no esa, huu ita basa ngga takaesa ena, sama leo ao-inak esa kaeilimak ma kaidu-bafak. ✧ ²⁶ Mete ma mamananasa, na, boso mamananasa losa ei tao salak. Malole lenak ei esa malole no esa leo! Boso mambeda nasak losa ledos tesa! ✧ ²⁷ No dalak naa, nitur malanggan ta bisa soba-dou nala ei. Boso mbo'in ana hambu lelak faa boe na! ²⁸ Hatahori fo soa namana'o, hahae leo! Malole lenak hatahori leo naak naue-osa natalolole pake ndia lima-ei heli-helin, mita fo ana bisa baba'e ndia ue nalan soa-neu hatahori kasian nara. ²⁹ Mete ma kokolak, na, boso kokolak manggarauk, leo

---

✧ **4:22** Kolose 3:9 ✧ **4:24** Tutui Makasososak 1:26; Kolose 3:10; Roma 12:1-2 ✧ **4:25** Sakaria 8:16 ✧ **4:26** Sosoda Kokoa-kikiok kara 4:4

mae kada dede'a de'ek esak ka boe! Malole lenak kokolak kada malole. Fee nenori-nefadak neu hatahorir fo tulu-fali tebe-tebe neu sara, ma matetea dalen nara. ³⁰ Boso makahehedik Manetualain Dula-dale Malalaon, huu Ana nai ei dalem. Ma Ana dedede nala ei ena nae, eir ia, Manetualain enan. Ndia Dula-dalen oo fee tanda nemeheherek boe nae, neu ko losa dae-bafok fai mate'en Manetualain tao nasoi-nasoda ei fo masoda mian seku neu. ³¹ Dadi boso mambeda dalek mia hatahori laen! Boso henggu nisim mara mia hatahori laen! Boso esa namanasa esa! Boso esa nahuur no esa! Boso kokolak maboboo hatahori naden! Ma boso tao dala manggarauk laen nara! ³² Tehuu malole lenak ei esa sue esa, ma tao basa hata fo neulauk esa no esa. Ei muste lilii heni hatahori sala-singgon, ma fee ambon neun, sama leo Manetualain koka heni ei sala-singgom ena, nahuu ei makaesa mia Karistus ena.✧

5

Leo-la'o esa sue esa ma leo-la'o lolo-laok

¹ Eir ia, Manetualain ana susuen. Huu naa de ei muste leo-la'o tungga Ndia hihii-nanaun. ² Ma ei muste esa sue esa, sama leo Yesus Karistus sue ei. Ana loo lima aon fo mate nggati ita. No dalak naa, Ana dadi tunu-hotu kaboo menik, fo tao namahoko Manetualain.✧

³ Eir ia oo Manetualain hatahori malalaon boe. Dadi boso leo-la'o no manggenggeok! Leo mae du'a kada dala manggarauk oo, bosok boe! Boso la'ok sala mua hatahori ta o sao toum do o sao

---

✧ 4:32 Kolose 3:13 ✧ 5:2 Kalua numa Masir mai 29:18; Sosoda Koko-kikiok kara 40:6

inam! Boso dale hedi! ⁴ Boso kokolak dede'a manggenggeok! Boso kokolak sadi ndaa! Huu Manetualain hatahorin ta nandaa kokolak talo naa. Malole lenak ei kokolak kada dede'a malole, ma moke makasi neu Manetualain. ⁵ Masaneda matalolole! Manetualain ta simbok hatahori fo mana leo-la'o no manggenggeok, ma hatahori fo mana la'ok sala no hatahori fo ta ndia sao toun do ndia sao inan! Ara ta bisa maso dadi reu Karistus hatahorin, ma Manetualain ta dadi neu sira Manen. Manetualain oo ta simbok hatahori mana dale hedik boe, nahuu ara seti heni Ndia, ma rakadedemak matak laen nara.

Leo-la'o nai manggaledok dale

⁶ Boso hambu nenggonggoak numa hatahori mana kokola ombo koson nae, “Hae leo-la'o no lolo-laok!” Neu ko Manetualain namanasa hatahori fo ta tungga Ndia hihii-nanaun. ⁷ Huu naa de ei boso makaesa aom mia hatahori matak leo naak kara. ⁸ Fai bakahulun ei nok bali hatahori fo mana leo-la'o nai makiuk dale, nahuu ei ta malela Manetualain. Tehuu hatematak ia Ana nakonda manggaledon ena, fo tao ei dadi miu Ndia anan nara. Huu naa de ei muste leo-la'o nai Ndia manggaledon naa dale. ⁹ Hatahori fo mana leo-la'o nakandoo nai manggaledok dale, ana tao hata fo neulauk, leo-la'o no ndoos, ma kokolak tungga ndoon. ¹⁰ Sangga dalak fo tao mamahoko Manetualain dalen, te Ana ndia naena haak parenda ita. ¹¹ Boso makaesa aom mia hatahori fo mana leo-la'o nai makiuk dale. Sira tataon, nenenin ta faa boe na. Dadi ei muste ka'i-ore sara, ma matudu ledo-ledo sira salan nara. ¹² Hata fo ara taok no nefufunik naa, manggenggeo ndoos losa ita tameda mae,

mete ma ita tae kokolak kana. ¹³ Au fee netuduk talo ia: mete ma hatahori tao manggaledo basa hata fo manai makiuk dale, na, hatahori meteritan no manggaledok. ¹⁴ Leo naak oo, mete ma ita tao manggaledo hata manggarauk fo hatahori taon, ana bisa nalela nae, hata fo ana taok naa, manggarauk boe. Hambu sosodak esa nae, “Wee! Ei mana sungguk kara, mambadeik leo!

Ei mana matek kara, masoda fali leo!
Huu Karistus nau tao manggaledo ei.”

Leo-la'o dalek esa to Manetualain Dula-dalen

¹⁵ Huu naa de parisa matalolole ei leleolala'om, fo ta sama leo hatahori nggoa bebek. Malole lenak pake dudu'a-a'afi neulauk numa Lamatuak mai. ¹⁶ Hatematak ia hatahori no'uk ka tao basa hata fo manggarauk taa-taa. De mete ma hambu lelak tao basa hata fo neulauk, na, tao leo. Boso bei mahani bali!✧ ¹⁷ Dudu'a matalolole fo malela ita Lamatuan hihii-nanaun, fo ei boso sama leo hatahori nggoa bebek.

¹⁸ Boso mafu, te neu ko nininuk naa koladu ei, fo ei tao hata fo ta neulauk kara. Tehuu buka ei dalem, mita fo Manetualain Dula-dale Malalaon ndia koladu ei. ¹⁹ No dalak naa, neu ko ei esa kola-kola no esa pake dede'a de'ek numa Manetualain Susura Malalaon mai, numa sosodak fo koa-kio neu Ndia, ma numa sosodak fo ei hambun numa Ndia Dula-dale Malalaon mai. Mete ma soda, na, boso nai kada ei bifi doom. Tehuu koa-kio Manetualain numa ei dalem mai. ²⁰ Yesus Karistus dadi neu ita Lamatuan, ma Amak Manetualain tao matak

---

✧ 5:16 Kolose 4:5

no'uk ka soa-neu ita ena. Huu naa de ita toke makasi takandoo neun.✧

Basa hatahori kamaherek kara muste esa tia-rada esa ma esa nenene esa

²¹ Ei basa ngga muste esa tia-rada esa ma esa nenene esa. No dalak naa, ei matudu hada-horomatak ma bii-nemeta'uk neu Yesus Karistus.

Ha'i netuduk leo: sao holu-ndaek

²² Sao inak kara ein! Ei muste tia-rada ma nenene neu ei saom, sama leo tia-rada ma nenene neu ei Lamatuam Yesus Karistus. ²³ Sao touk naa, sama leo sao inak malanggan. Ma Karistus oo Malanggan soa-neu Ndia hatahorin nara boe. Ana ndia soi dalak fo ara hambu masoi-masodak.✧ ²⁴ Huu naa de Karistus hatahorin nara muste tia-rada ma nenene neun. Leo naak oo, sao inak kara muste tia-rada ma nenene neu sira saon nara nai basa dede'ak kara dale boe.

²⁵ Leo naak oo sao touk kara boe! Ei muste sue-lai neu ei saom, sama leo Karistus sue-lai Ndia hatahorin, losa Ana loo lima aon fo mate nggati sara.✧ ²⁶ Ana tao talo naa, fo ara dadi reu lolo-laok nai Manetualain matan, nahuu ara tungga Ndia Dede'a-kokolan, ma ara hambu saranik ena. ²⁷ Yesus Karistus hatahorin nara oo sama leo baroit inak boe fo nabua nala lolen seli, huu baroit touk nae mai nalan. Leo naak oo Karistus nae mai nala Ndia hatahorin nara boe. Huu naa de ara muste leo-la'o no neulauk ma lolo-laok, losa ta hambu salak faa boe na.

✧ **5:20** Kolose 3:16-17 ✧ **5:23** Kolose 3:18; 1 Petrus 3:1 ✧ **5:25** Kolose 3:19; 1 Petrus 3:7

²⁸ Leo naak oo sao touk kara boe! Ei muste sue-lai ei saom, sama leo sue-lai ei ao-ina heli-helin. Mete ma sao touk sue-lai ndia saon, sosoa-ndandaan nae, ana sue-lai ndia ao-ina heli-helin. ²⁹ Ta hambu hatahori mburuk no ndia ao-ina heli-helin. Tehuu ana nafafa'u ma nakaboinasamao natalololen, sama leo Karistus nafafa'u natalolole Ndia hatahorin nara, ³⁰ nahuu ita iar, sama leo Ndia ao-inan. ³¹ Sama leo neni surak nai Manetualain Susura Malalaon dale nae, “Huu naa de sao touk muste la'o ela ndia aman ma inan, fo neu leo-la'o dalek esa no ndia saon, te dua sara dadi reu esa ena.”[☆] ³² Manetualain Dede'a-kokolan ta neni babanggak naa, natudu numa lele uluk mai la'e-neu sao holu-ndaek susue-lalain ena. Tehuu hatematak ia ita oo bubuluk boe tae, Dede'a-kokolak kara raa oo natudu la'e-neu Karistus susue-lalain neu Ndia hatahorin nara boe. ³³ Dadi sao touk muste sue-lai ndia saon sama leo ana sue-lai ndia ao-ina heli-helin. Ma sao inak muste fee hada-horomatak neu ndia saon.

6

Ha'i netuduk leo: anak kara ro ina-ama

¹ Leo naak oo anak kara boe! Ei muste nenene neu ei ina-amam, te naa ndia ndaa, tungga ita Lamatuan hihii-nanaun.[☆] ² Sama leo neni surak nai Manetualain Susura Malalaon dale nae, “O muste fee hada-horomatak neu o inam ma o amam.” Ia ndia Manetualain parenda makasososan, fo pake hehelu-bartaak. ³ Neu Manetualain fee parenda naa, Ana oo helu-bartaa boe nae, “Mete ma o tao tungga talo naa,

[☆] **5:31** Tutui Makasososak 2:24   [☆] **6:1** Kolose 3:20

neu ko o hambu baba'e-babatic no'un seli, ma o hambu teu naruk.”✧

⁴ Leo naak oo ina-amar boe! Ei boso boboto-barakai neu ei anam mara, te naa tao nemenasa sara. Malole lenak koladu matalolole sara, ma manori sara numa ana di'i-doen mai fo tungga Lamatuak eno-dalan. Mete ma ara tao salak, na, matudu sara dala ndoos tungga Lamatuak hihii-nanaun.✧

Ha'i netuduk leo: Hatahori mana maue-osa no malanggan

⁵ Leo naak oo hatahori mana maue-osar boe! Ei muste bii-mamata'u neu ei malanggan mana parenda ei nai dae-bafok ia, fo tia-rada ma nenene neun. Boso tao ue-osa mala kada seseri-seserik, tehoo tungga tebe-tebe malanggan hihii-nanaun, sama leo ei oo, tungga tebe-tebe Karistus hihii-nanaun boe. ⁶ Eir ia oo Karistus hatahori mana maue-osan boe. De nai dae-bafok ia, boso tao ue-osa baa-baa, nahuu malanggan mete ei. Tehoo tao ue-osa tebe-tebe feen, leo mae ta sana boe. Naa ndia tungga Manetualain hihii-nanaun. ⁷ Dadi makalala'ok ei ue-osan no dere-dere hiek, nok bali ei maue-osa fee ita Lamatuan, Manetualain, ta sama leo kada taue-osa fee malanggan hatahori dae-bafok. ⁸ Ita bubuluk tae, neu ko Manetualain fee baba'e-babatic neu hatahori fo mana tao hata fo neulauk. Leo mae sira raa, hatahori mana maue-osa do, malanggan do, ata-dato do, hatahori nekembo'ik do, Ana fee baba'e-babatic neu basa sara.✧

✧ **6:3** Kalua numa Masir mai 20:12; Tui Seluk la'e-neu Dala Masodak 5:16 ✧ **6:4** Kolose 3:21 ✧ **6:8** Kolose 3:22-25

⁹ Leo naak oo malanggan nara boe! Boso soa bondek makatata'uk mae poko-femba ei hatahori mana maue-osam mara. Te hambu sira Lamatuan nai nusa tetuk do inggu temak, fo sama leo ei enam boe. Ana ta memete matak, ma Ana nenene neu sudi see a mesan. Leo mae malanggan do, hatahori mana maue-osa do, Ana nenene basa sara.✧

Pake basa Manetualain tee-tanden lala'en fo mambariik mahere

¹⁰ Nenene matalolole au kokolang mate'en ia. Ei muste to'u mahere ei nemeheherem neu Manetualain, nahuu Ana ndia naena haak parenda ei ma Ndia koasan ta neni babanggak. Naa ndia bisa tao barakai ei! ¹¹ Soldadur pake tee-tandek fo laban sira musun. Leo naak oo Manetualain nae pake ei sama leo soldadu boe. Ana nau fo ei laban basa dudu'a-a'afi manggarauk lala'en, fo nitur malanggan taok. Huu naa de ei muste mahehere pake no mantesak Manetualain tee-tanden. ¹² Huu ita iar tatati! Ita ta tatati laban hatahori dae-bafok, tehuu ita tatati laban koasa manggarauk fo ita ta mete-tita sana, laban mana to'u pendar, laban basa koasa makiuk, ma laban basa hata fo manggarauk kara. ¹³ Dadi ei muste mahehere pake basa Manetualain tee-tafa musun lala'en. Mete ma fai manggarauk kara raa losa ena, na, neu ko ei bisa laban makandoo losa mate'en. Mete ma ei ta tuda, na, ei makatataka losa masengi musu naa.

✧ **6:9** Tui Seluk la'e-neu Dala Masodak 10:17; Kolose 3:25; 4:1; Yakobis 5:4

14 Dadi ei muste maote tebe-tebe fo mambariik mahere! Mamahere leo neu kada Manetualain Dede'a-kokolan fo ndoos, te naa sama leo ei pake soldadu kalikeen.* Leo-la'o tungga ndoon, te naa sama leo ei pake badu besik mana babata tendek.✧ 15 Mahehere miu tui-bengga Hara Lii Malole fo matudu dalak fo hatahori leo-la'o mole-dame no Manetualain, te naa sama leo ei pake sopatu soldadu.✧ 16 Mamahere makandoo neu Manetualain, te naa sama leo tee-tandek nenea aok. No tee-tandek naa, ei bisa makamate basa nitu manggarauk kokou a'in fo ara koun neni ei neti. 17 To'u mahere ei nemherem mae, ei hambu masoi-masodak numa Manetualain mai ena, te naa sama leo soldadu pake solangga besi bai. To'u mahere Manetualain Dede'a-kokolan numa Ndia Dula-dale Malalaon mai, te naa sama leo soldadu pake tafa.✧

18 Mete ma ei nau mambariik mahere, na, muste hule-haradoi makandoo pake Manetualain Dula-dale Malalaon koasan. Manea makandoo, ma boso hahae hule-haradoi soa-neu basa Lamatuak hatahorin nai bee a mesan. 19 Ma boso lilii-ndondou hule-haradoi fee au boe. Moke fo Manetualain fee au Ndia hara hehelun, mita fo au bisa afada no ledole-ledo Ndia nanaen neu hatahori laen nara.✧ 20 Leo mae au dadi uu hatahori bui ena, tehuu Lamatuak Yesus nadenu au, fo dadi uu Ndia lima konan. Dadi hule-haradoi fee au fo boso amata'u kokolak bee fo

---

* **6:14** Mete ma soldadu Romar rae pake tee-tandek, na, ara pake rakahuluk badu dalek. Dei fo ara pake kalikeek, mita fo badu dalek boso natalongga. Basa boe ma ara pake basa soldadur tee-tanden lala'en. ✧ **6:14** Yesaya 11:5; 59:17 ✧ **6:15** Yesaya 52:7 ✧ **6:17** Yesaya 59:17 ✧ **6:19** Kolose 4:4

ndoos, te naa memak au uen na!

Paulus nate'e susuran

²¹ Au nau fo ei bubuluk au nenggetuu-nemberiing. Huu naa de au adenu Tikikus ia neni ei neti. Ndia ia, au toranoo susueng ma ana manggate nakalala'ok Lamatuak Yesus Karistus ue-osan.☆ ²² Naa fo ana tui la'e-neu ai masodan nai ia. Ma au nau fo ana oo natetea ei dalem boe.☆

²³ Au oke-hule neu Manetualain fo ita Aman, ma Yesus Karistus fo ita Lamatuan, fo Ara tao basa toranook kara esa mole-dame no esa, ma esa sue esa, nahuu ei mamahere neu Sara. ²⁴ Au oo hule-haradoi fo ita Lamatuan Yesus Karistus natudu dale susuen neu basa hatahorir fo mana sue-lai rakandoo neun boe.

Au susuran losa kada ia!
Soda-molek,
Paulus

☆ **6:21** Nedenuk kara Tutuin 20:4; 2 Timotius 4:12 ☆ **6:22**
Kolose 4:7-8

Rote Tii Alkitab
Genesis and the New Testament in the Rote Tii
language of Indonesia
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Rote Tii
copyright © 2004-2011 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Rote Tii (Tii)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

376f544e-67b9-55a2-9875-b1335ebd71ac